

همراهی ظریف با پزشکیان

علی تاجرنیا، رئیس ستاد انتخاباتی مسعود پزشکیان در استان تهران، در نشست خبری روز گذشته خود در خصوص احتمال حضور محمدجواد ظریف در برنامه میزگرد سیاسی مسعود پزشکیان، گفت: «امیدواریم که این امکان فراهم شود. ظریف در یک سفر استانی و در یک رویداد ملی در تهران ان شاءالله پزشکیان را همراهی خواهد کرد.» او در بخش دیگری گفت: «ما در این انتخابات نیازمند این هستیم که در مرحله اول به این سوال جدی پاسخ دهیم که چرا و چگونه اصلاح طلبان در انتخاباتی که ۴ ماه بعد از انتخابات مجلس برگزار می شود، حضوری جدی و کاملاً آشکار دارند و چه عواملی باعث شده که در این دوره انتخابات ریاست جمهوری کاندیدایی که در دوره گذشته رصلاحت شد، تأیید شود و چه نیازهایی در کشور وجود دارد که باعث شده ما به طور جدی به مشارکت بیشتر فکر کنیم. بنابراین در روزهای آینده که فرصت بسیار کمی داریم بایستی به تبیین چرایی ورود اصلاح طلبان به بحث انتخابات بپردازیم. بعد از تبیین نیازمند تبلیغ هستیم و بعد از تبلیغ در فرصت کم باقی مانده نیازمند تهیهیج برای حضور وسیع در انتخابات هستیم.»

انصراف در کار نیست

محسن منصور، رئیس ستاد سعید جلیلی در جلسه شورای مرکزی ستاد انتخاباتی این کاندیدای انتخابات ریاست جمهوری گفت: «رقابت ما با دیگر کاندیداها کاملاً اعتقادی است و با هیچ کس در این مورد شوخی و ماماشات نداریم و هیچ قصد عقب نشینی از انتخابات نداریم. انصرافی در کار نیست؛ مگر آنکه آن لحظه که احساس کنیم کاندیدایی بهتر از آقای جلیلی وجود دارد.» او ادامه داد: «از آقای جلیلی حمایت می کنیم، چون آقای جلیلی را یک سرباز واقعی ایران، انقلاب و رهبری می دانم. نمی شود یکی در خلوتش طور دیگر زندگی کند و در جامعه طور دیگر عمل کند و ادعای انقلابی بودن بکند.» منصور همچنین گفت: «می گویند آقای جلیلی توان اجرایی ندارد؛ من در این کشور فرماندار بودم، استاندار بودم، معاون رئیس جمهور بودم و شهادت می دهم که آقای جلیلی مرد اجرایی است؛ مگر همه باید بیل و کلنگ دست بگیرند مگر آقای رئیس میهندس بود؟ آقای رئیس یکی از هنرهایش بسیج کردن کشور برای نوکری مردم بود که ما هم این امر را در آقای جلیلی می بینیم.»

از کسی حمایت نمی کنم

دکتر محمود احمدی نژاد با انتشار بیانیه ای به احتمال حمایت او از کاندیداهای انتخابات ریاست جمهوری واکنش نشان داد. در این بیانیه آمده است: «طی روزهای اخیر بعضی از افراد و جریان های سیاسی با بیان اظهاراتی خلاف واقع و صدور بیانیه های جعلی چنین وانمود می کنند که جناب آقای دکتر احمدی نژاد در انتخابات ریاست جمهوری از کاندیدای خاصی حمایت می کنند. بدین وسیله به اطلاع عموم مردم شریف ایران می رساند که جناب آقای دکتر احمدی نژاد در انتخابات پیش رو مطلقاً و قطعاً از هیچ فرد و هیچ جریانی حمایت نکرده و نخواهند کرد. بدیهی است هر نوع سوء استفاده و به هر ترتیب و شکل از نام و محبوبیت ایشان در رقابت های انتخاباتی متصادف با رزبی اخلاقی و دروغ پردازی است.»

تاریخ سیاست

از انتخابات آزاد ۵۸ تا انتخابات کم رونق ۱۴۰۰

بازخوانی فضای سیاسی و تحرکات کاندیداهای انتخابات ادوار ریاست جمهوری

تکس: Reuters

سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، جامعه اسلامی دانشگاهیان، خانه کارگر، سازمان فجر اسلامی، دفتر تحکیم وحدت، اتحادیه انجمن های اسلامی دانش آموزان، نهضت زنان مسلمان حامی محمدعلی رجایی بودند. در دوران کاندیداتوری ارتباط او با نهضت آزادی قطع شده بود و به صورت فردی با عزت الله سحابی ارتباطاتی داشت.

دور سوم: ورود روحانیت

باترور محمدعلی رجایی در شهریور ۶۰، سومین انتخابات ریاست جمهوری ایران در مهر ماه همان سال برگزار شد. جنگ تحمیلی آغاز شده بود و ترورهای متعددی نیز رخ می داد. در این دوره شورای نگهبان پنج نامزد؛ آیت الله سیدعلی خامنه ای، سیدعلی اکبر پرورش، حسن غفوری فرد، سیدرضا زواره ای و محمدرضا مهدوی کنی را تأیید صلاحیت کرد. این نخستین بار بود که روحانیون کاندیدا می شدند و این برخلاف نظرات پیشین امام خمینی بود. آیت الله هاشمی رفسنجانی در خاطرات ۱۸ و ۱۹ شهریور ۶۰ در مورد نحوه موافقت امام با کاندیداتوری روحانیون نوشت: «قرار شد با امام مذاکره کنیم که بپذیرند رئیس جمهور روحانی بتواند باشد. اکثر دوستان بانظر امام موافق نیستند و می گویند رئیس جمهور روحانی باشد بهتر است. با احمد آقا صحبت کردم که با امام صحبت کنند... برای ساعت ۱۱ با آقای خامنه ای و احمد آقا در دفتر امام به خاطر بحث در موضوع ریاست جمهوری آینده قرار گذاشته بودیم. احمد آقا اطلاع داد که امام به طور اصولی با روحانی بودن موافقت کرده اند.» مهدوی کنی به نفع آیت الله خامنه ای انصراف داد. حسن غفوری فرد در خاطرات خود می گوید قرار بود همه ثبت نام کنند تا نگویند در انتخابات فقط یک کاندیدا هست. همه نامزدها نیز به آیت الله خامنه ای رای دادند.

آیت الله خامنه ای در تبلیغات تلویزیونی از دلایل کاندیداتوری و اهداف انتخاباتی خود اینگونه سخن گفت: «وقتی از حادثه ترور دو ماه پیش جان سالم به در بردم، احساس کردم که خدای بزرگ من را برای انجام رسالت های سنگین خود حفظ کرد. همان وقت آرزو کردم که بتوانم باقیمانده این عمر بازیافته را در میدان های دشوار و سخت خرج کنم. وقتی مسئله ریاست جمهوری پیش آمد این را هم یکی از همان میدان های باقیمانده من یکی احساس و جدانی تعهد و دیگری طلب و خواست و اظهار مردم بود و این هر دو برای من حجت بودند. برنامه هایی که برای یک رئیس جمهور شایسته است به این ترتیب می توانم تقسیم بندی کنم: سیاست های اقتصادی در کشور باید به سمت حمایت کامل از مستضعفان و محرومان و دورافتادگان از مراکز اداره کشور به حرکت بیفتند. در عرصه غیر اقتصادی هم باز باید جانب محرومان گرفته شود. یک طاقوت زبانی کلی از همه شئون زندگی ملت شود. کشف و به کارگیری کلیه استعداد های انسانی، چرا که استقلال ما جز از این راه ناممکن نیست.» حزب جمهوری اسلامی، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، جامعه روحانیت مبارز تهران، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، انجمن اسلامی بازار و اصناف، انجمن اسلامی معلمان و دفتر تحکیم وحدت از آیت الله خامنه ای حمایت کردند و در نهایت وی با کسب ۷۰/۵ درصد آرا که بیشترین آرای واجدین شرایط در تمامی ادوار ریاست جمهوری است به عنوان رئیس جمهور انتخاب شدند.

دور چهارم: پشتوانه مردم

فضای کشور در چهارمین دوره انتخابات ریاست جمهوری کاملاً تحت تأثیر جنگ بود. تنها صلاحیت سه نفر؛ آیت الله خامنه ای، عسگر اولادی و سیدمحمد کاوشانی تأیید شد. مهمترین اتفاق این دوره رصلاحت مهندس مهدی بازرگان بود. نهضت آزادی اعلام کرد که در انتخابات شرکت نخواهد کرد. عسگر اولادی اعلام کرد با احساس لطفی که از جانب رهبری دریافت می کنم و احساس بزرگواری و محبت که از جانب مسئولین جمهوری اسلامی دارم و لطف و محبت امت شهیدپرور نسبت به خود می دانم و سلامت و آگاهی در خود برای پرورش مسئولیت می یابم، اعلام آمادگی خدمت در پست اهدایی ملت مسلمان ایران به عنوان رئیس جمهور هستم.

آیت الله خامنه ای در تبلیغات تلویزیونی گفت: «وقتی مردم شرکت می کنند، آراء زیادی به منتخب خود می دهند، رئیس جمهور این توان و قدرت را در خود می یابد که دست به اصلاحات بزند و آنچه را که مفید و لازم می داند به دولت توصیه کند. خطوط اصلی سیاست اقتصادی، سیاست خارجی، سیاست فرهنگی و سیاست های گوناگون کشور را ترسیم کند و از دولت و مدیران اجرایی بخواهد که آن ها را انجام دهند.» جامعه روحانیت مبارز، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، جامعه انجمن های اسلامی بازار و اصناف تهران، هیئت انصارالمهدی و شورای مرکزی خانه کارگر از جمله احزاب و گروه های بودند که از آیت الله خامنه ای حمایت کردند. آیت الله خامنه ای بار دیگر رئیس جمهور ایران شد.

دور پنجم: دور رقابت تنها

فضای پنجمین دوره انتخابات تحت تأثیر حلت امام خمینی قرار داشت. در این انتخابات تنها دو نفر؛ آیت الله هاشمی رفسنجانی و عباس شیبانی از سوی شورای نگهبان تأیید صلاحیت شدند. جامعه روحانیت مبارز، جامعه اسلامی مهندسين، مجمع روحانیون مبارز تهران، حبیب الله عسگر اولادی، سیدرضا زواره ای اعضای حزب مؤتلفه، دفتر تحکیم وحدت، ۱۸۶ نماینده مجلس، انجمن اسلامی فارغ التحصیلان دانشگاه علم و صنعت، انجمن اسلامی مؤسسه ها و وزارتخانه های دولتی و بیست امام از هاشمی رفسنجانی حمایت کردند. شیبانی که در دور دوم انتخاباتی به حمایت از رجایی کنار

تاسیس کارخانه های کارگاه های کوچک را از دیگر برنامه های خود اعلام می کرد.

جامعه روحانیت مبارز از بنی صدر پشتیبانی کرد. او حمایت شیخ علی تهرانی، آیت الله پسندیده، برادر بزرگ امام، آیت الله مکارم شیرازی و سید حسین (فرزند مصطفی) خمینی، آیت الله دستغیب و وحیدی را نیز داشت. انجمن اسلامی وکلای تهران، دانشجویان پیرو خط امام و کارمندان اداره های نیز به حمایت از او پرداختند اما سه گروه؛ نهضت آزادی، جبهه ملی و نیروهای چپ با او همراه نشدند. حزب جمهوری اسلامی ابتدا از جلال الدین فارسی حمایت کرد اما با طرح موضوع غیر ایرانی الاصل بودن او، فارسی از انتخابات کنار کشید و حزب جمهوری اسلامی به صورت رسمی از هیچ کاندیدایی حمایت نکرد اما برخی اعضای آن در کنار عزت الله سحابی و دختر امام خمینی از چهره های شاخصی بودند که به حمایت از حسن حبیبی پرداختند. احمد مدنی نیز حمایت جبهه ملی را داشت. در نهایت بنی صدر نخستین رئیس جمهور ایران شد. اما عمر این ریاست طولی نکشید و بنی صدر در پی اختلافات جدی با امام خمینی نخست از فرماندهی کل قوا عزل شد و سپس با طرح دوفوریتی مجلس کفایت سیاسی او به تصویب نرسید و عزل شد.

دور دوم: قدرت رئیس جمهور کم است

در دومین دوره انتخابات ریاست جمهوری، تمامی نامزدها از حزب جمهوری اسلامی بودند. ۷۱ نفر ثبت نام کردند و هیچ یک نیز روحانی نبودند و شورای نگهبان برای نخستین بار مسئولیت تأیید صلاحیت ها را برعهده داشت. عباس شیبانی، علی اکبر پرورش، حبیب الله عسگر اولادی و محمدعلی رجایی چهار کاندیدای تأیید صلاحیت شده بودند. در شعارهای رجایی شرکت در انتخابات یک تکلیف الهی و همگانی اعلام شد. رجایی در تبلیغات تلویزیونی اینگونه سخن گفت: «قانون اساسی رئیس جمهور را هماهنگ کننده ی سه قوه معرفی کرده است. شاید رئیس جمهور اول هم می خواست این کار را بکند، اما طبقه ای را انتخاب کرده بود که از طبیعت قانون اساسی جدا بود.» او نیز همچون بنی صدر معتقد بود در قانون اساسی قدرت رئیس جمهور کم است. شیبانی در تبلیغات تلویزیونی خود را سر باز این انقلاب معرفی کرد و گفت هر جایی مأموریتی به او داده شود، آماده این خدمت است. عسگر اولادی، بازاری پر نفوذی که مدافع اقتصاد بازار بود، در تبلیغات تلویزیونی خود از نقش مهم ولایت فقیه گفت: «قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران آهنگ ولایت فقیه را دارد و هماهنگ کننده تمام نیروها، ولی فقیه و رهبر عظیم الشان جمهوری اسلامی است. رئیس جمهور تنظیم کننده روابط قوای سه گانه است، نه هماهنگ کننده.» علی اکبر پرورش نیز در شعارهای خود از عدالت محوری سخن می گفت و مسئولیت رئیس جمهور را اجرای قانون اساسی اعلام کرد. حزب جمهوری اسلامی، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، جامعه روحانیت مبارز،

منصوره محمدی خبرنگار گروه سیاست

سیر برگزاری انتخابات ریاست جمهوری در ایران دستخوش حوادث و رویدادهای متعدد و تأثیرگذاری بوده است؛ چه آن زمان که بنیانگذار انقلاب ایران تمایلی به حضور روحانیون در منصب ریاست جمهوری نداشت (کتاب خاطرات اکبر هاشمی رفسنجانی) و چه زمانی که حضور روحانیون به الزامی نانوشته در انتخابات ریاست جمهوری تبدیل شد؛ چهره هایی که در انتخابات ریاست جمهوری ثبت نام می کردند، شعارهای انتخاباتی، شیوه های تبلیغاتی و گروه هایی که به حمایت از افراد می پرداختند خط سیری است که طی ۱۳ دوره برگزاری انتخاباتی ریاست جمهوری در ایران دستخوش تغییر و تحولات بسیار شده است. در این گزارش مروری خواهیم داشت بر برخی رویدادهای ادوار انتخابات ریاست جمهوری در تاریخ جمهوری اسلامی ایران که در ادامه می خوانید.

دور نخست: سفرهای استانی بنی صدر

به دنبال استعفای دولت موقت مهدی بازرگان، نخستین انتخابات ریاست جمهوری ایران برگزار شد. ۱۲۴ نفر برای انتخابات ریاست جمهوری ثبت نام کردند. مسئولیت تأیید صلاحیت ها بر اساس قانون اساسی با امام خمینی بود اما او در سخنانی اعلام کرد: «امر صلاحیت را اینجانب به ملت واگذار نمودم که خود سرنوشت خویش را تعیین نمایند.» در نهایت با اعلام وزارت کشور که هاشمی رفسنجانی سرپرستی آن را برعهده داشت، ده کاندیدای نهایی اعلام شدند. چهره های مطرح در این انتخابات ابوالحسن بنی صدر، سید احمد مدنی، داریوش فروهر، صادق طباطبایی، صادق قطب زاده، حسن حبیبی، کاظم سامی و محمد مکی بودند. کاندیداها در برنامه های انتخاباتی تلویزیونی حاضر می شدند و از مواضع خود صحبت و دفاع می کردند. صادق قطب زاده معتقد به حضور فعال زنان بود: «تا زنان ما به طور فعال در مسائل اجتماعی، سیاسی و اقتصادی وارد نشوند و عمل نکنند، خانواده های ما شرکت مستقیم در ساختن فرهنگ اجتماعی ندارند. این زنان ما هستند که زمینه های فرهنگی را به خوبی می توانند درک کنند.» بنی صدر که برنامه های انتخاباتی خود را از روزنامه خود «انقلاب اسلامی» آغاز کرده بود در یک برنامه تلویزیونی اینگونه گفت: «مراج من مساعد قبول تهدید نیست و در زندگی خودم هم جوروی زندگی کردم که هیچ وقت در برابر تهدید جان ندم.» او سخنرانی های پرهیجانی در بین مردم داشت و می دانست که راه رسیدن به ریاست جمهوری بودن در بین مردم است نه جامعه مطبوعاتی و فرهنگی. از همین روی با عامه مردم ارتباط می گرفت و از طرفی نیز در روزنامه خود از آلمان گریبی و نقد مسئولان و کاستی های نوشت. به سفرهای استانی می رفت و در بیش از ۵۰ مسجد تهران سخنرانی کرد؛ حذف بهره بانکی و بردن پول به روستاها، ملی کردن تجارت خارجی و